

POVRATEK LONGA IN TOVARIŠEV

Važna skupna izjava o odnosih med KPI in ZKJ

Enakopravno sodelovanje, nevmešavanje in možnost bratske kritike – Longo poudarja važnost komunalnega sistema in delavskega samoupravljanja (Od pisača denarnice) Delavci in občine sodelujeta pri uporabi pri svojem

LJUBLJANA, 15. — Po trinajstnem dnevnem obisku v Sloveniji je delegacija KPI, ki jo vodi Luigi Longo, danes končala svoj obisk v Jugoslaviji. Zgodaj popoldne so se člani delegacije v družbi vodje ljubljanskega oddelka za zvezo, Ljubljane skozi Postojno in Trst na tiskovni konferenci, ki je bila danes predpoldne v klubu poslancev v Longo predital naslednjo izjavo:

«Med 5. in 15. oktobrom je bila v Jugoslaviji delegacija Komunistične partije Italije, ki je v imenu Komunistične republike Zveze komunistov Jugoslavije in predsednika Socialistične zveze delavskega ljudstva Jugoslavije, to je Josipa Brozovića, razgovarjala s številnimi voditelji partije, sindikalnih organizacij in javnega življenja Jugoslavije. Po obisku delegacije je delegacija obiskala ljudske republike Makedonijo, Hrvaško in Slovenijo in je v vrsti sestankov in obiskov v mestih Ljubljana, Zagreb, Beograd, Belgrad, republikah okrajnih občin, v podjetjih in združbah lahko neposredno spoznala vrhno delo marksistično-leninistično metodo, se bo vsilo v okviru proletarskega internacionalizma in slovenskega ljudstva, načelni sodelovanja, ki naj bo odkrito in na podlagi enakopravnosti, nemešaveh parit, in enakopravnosti, enakopravnosti stališč tudi tedaj, ko ne bi bilo soglasnosti glede posameznih gledišč, kar nudi možnost za bratsko kritiko, izvajanje tega načela, enakopravnosti sodelovanja z drugimi strankami in organizacijami delavskega razreda.

posl. 2022. 10. 11. 11:11

slavije in Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Delegacije so sestajali tovarishi Luigi Longo, Velio Spano, Mario Montagnana, Antonio Pesenti, Mario Lizzero, Luisa Balboni, Carlo Salimari, Italo Busetto, Gerardo Chiaromonte in Duccio Tabet.

FLRJ

dogovorja

it

nja delavske in družbene uprave, politike ter gospodarskega sistema, kulture kakor tudi plogo zveze komunistov Jugoslavije, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze jugoslovanskih sindikatov in drugih množičnih organizacij, ki delujejo pri gradnji socializma.

Razgovori in razpravljanje so potekali na podlagi enakopravnosti, v prijateljskem duhu z odprtjo izmenjavo misli, ki zadevajo vsa vprašanja, ki zanimajo Komunistično partijo Italije in Zvezo komunistov Jugoslavije. Ti sestanki so ponovno potrdili koristnost sodelovanja in izmenjave gledišč in izkušenj v interesu delavskih gibanj obeh

ki se sklicujejo na socializem in s drugimi naprednimi gibanji.

Zveza komunistov Jugoslavije je sprejela vabilo, naj imenuje vsa delegacija, ki bo udeležila prihodnjega kongresa Komunistične partije Italije.

Longo je na konferenci med drugim izjavil, da so jugoslovanske izkušnje v delavskem upravljanju in v demokratičnih oblikah ljudske oblasti koristne in dragocene tudi za ostala delavska gibanja, zlasti tudi za italijansko delavsko gibanje in to tudi v sedajšnji fazi. Na vprašanje, kako gleda delegacija na delavsko samoupravljanje in na komunalni sistem v Jugosla-

1948. Zvezi Jugoslavije. Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Delegacije so sestajali tovariši Luigi Longo, Velio Spano, Mario Montagnana, Antonio Pesenti, Monta Lizzero, Luisa Balboni, Carlo Salmari, Italo Busetto, Gerardo Chiaramonte in Duccio Tabat.

FLRJ

ugovarja

socializem

Nisem verjel, da

med FLRJ in SZ

Isti list piše tudi, da »sovjetski zakoni ne sme v vsakem primeru biti za zgled«. List opozarja nato za skodljivi vo enpremišljeno sprejemanje dogem marksizma-leninizma in mehanično prevzemanje Stalinovih tez. »Sovjetski zakon in država bi lahko bila vzorec, toda ta ne

pomeni, da se ne more kritizirati Sovjetska zveza, in da se o sovjetski državi in njenih predstavnikih ne more diskutirati.

List zanteva nato, naj ima vsak madžarski državljani, ki je dosegel 18. leto starosti možnost, 'da dobi potni list', in dodaja, da vsakodnevna država bi morala imeti svobodno državljanke in vsak državljani bi moral imeti pravico obiskati katero koli državo na Zahodu, ki jo želi obiskati.

«Po nepopravljivi tragediji usmrtila bivešega zunanjega ministra Rajka je sedaj v rokah vsakega državljanca, hoda

naporom za širše medsebojno spoznavanje, za zblizanje med delavskima gibanjima in med ljudstvi Italije in jugoslovanske kakor tudi za boljše sporazumevanje med obema vlada.

Predstavniki Komunistične partije Italije in Zveze komunistov Jugoslavije se zavedajo, da predstavljajo tašni stiki — kakor tudi stiki med drugimi političnimi in sindikalnimi organizacijami delavskega razreda — aktiven prispevek za razvoj odnosov dobrega sosedstva in prijateljstva med narodi obeh držav, vedno širše sodelovanje med narodi na podlagi ena-

razširjanje osnove borbe za demokracijo in socializem v naši deželi.

V pravašnje o splošnih vtisih iz Jugoslavije pa je vodja delegacije KPI dejal: «Delegacija je zelo zadovoljna s rezultati obiska in s sestanki, ki jih je imela tako vodilna tovarniška kot druga po tovarniških okrajih, podjetjih itd. Zadovoljna je s prisrčnim sprejemom, ki ga je povsod doživela, ker z odkritostjo in potrpežljivostjo, s katero so jugoslovanski tovarniški odgovarjali na njena vprašanja in razjasnjevali dvome in ji omogočili, da si

pomeni, da se ne more kritizirati Sovjetska zveza, in da se o sovjetski državi in njenih predstavnikih ne more diskutirati.

List zanteva nato, naj ima vsak madžarski državljani, ki je dosegel 18. leto starosti možnost, da dobi polni list, in dodaja, da je zlobočina država bi morala imeti svobodne državljane in vsak državljani bi moral imeti pravico obiskati katero koli državo na Zahodu, ki jo želi obiskati. »Po nepopravljivi tragediji usmrtnice bivega zunanjega ministra Rajka je sedaj vzrok pomirjenju dejstvo, da bodo tisti, ki so bili za odgovorni, prišli na zatonzo klop. Proces proti bivšemu funkcijarnu varnostnih sil Farkasu bi moral biti javen in predstavljati ožbižno proti tiraniji.«

B. B.

Bodoče sodelovanje med Komunistično partijo Italije in Zvezo komunistov Jugoslavije.

razširjanje osnove borbe za demokracijo in socializem v naši deželi.

Na vprašanje o splošnih vtisih iz Jugoslavije pa je vodja delegacije KPI dejal: »Delegacija je zelo zadovoljna z rezultati obiska in s sestanki, ki jih je imela tako z vodilnimi tovariši kot drugod po republikah, okrajih, povodih itd. Zadolovljena je prisrčnim sprejemom, ki so povzročili doživela, ker z odkritostjo in potrpežljivostjo, s katero so jugoslovanski tovariši odgovarjali na njena vprašanja in razjasnjevali dvome in ji omogočili, da si pridobila jasnost pri problemih podobno kolikor je seveda mogoče govoriti o resničnih poglobitvi po tako kratkem obisku. Člani delegacije so hvaljevali za ta topeh in bratski sprejem in upajo, da bodo lahko v prihodnosti ob bližnjem obisku jugoslovanskih tovarišev v Italiji.«

Delegacija je prispela v Slovenijo v soboto in sicer iz Zagreba v Maribor. Tam se je po daljšem sestanku s predstavniki mariborskega okraja seznanila z organizacijo in delovanjem komunalnega sistema. Kot povsod, so se tu

je razgovorov o Suez

je razgovorov o Suez

Ob prihodu v Pariz je Pineau izjavil, da je glasovanje v Varnostnem svetu omogočilo spoznanje glede šestih načel, ki jih razvijajo te države. Načela, pa si Francija pridružuje vsa svobodno, akter se sovjetski svet uničiti možnost, ki jo je nudil drugi del francosko-britanske resolucije.

Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je izjavil, da ne zahteva ničesar, kar je bilo v njihovi moči, da bi prišlo do dobre in mirne rešitve. »Treba bo poudariti poljazi, kar nas ne bi prisileno, če bi prišlo do novih ogroženj,« je dodal Lloyd. Druge stvari, ki bi bile razen sovjetskega sveta dosežene dobro stvarja, Izrazil je zadovoljstvo, ker so bila načela resolucije soglasno sprejeta.

Egiptovski zunanji ministri Fawzi je izjavil, da »z zaupanjem gleda v prihodnost«. Sovjetski zunanji minister Seiplov je izjavil, da »vse prizadevanje je Varnostni svet opravil važno in dobro delo in da je bil pri reševanju suškega praprasila dosežen napredek.

V London in Pariz n nato v Kairo, da pripravlj nadaljevanje razgovorov. Govori da bodo ti razgovori v Zenevi.

V Parizu je francoski zunanji minister Pineau sporočil, da se bo jutri sestal s sovjetskimi zunanjim ministrom Seiplovom, ki je tudi prišel danes v Pariz in bo tu ostal do srede. Seiplov se zabodla izjavil, da je zelo zadovoljen nad izidom razgovorov v New Yorku in da ne bi smelo biti težav za dokončno rešitev suškega sporazna.

V političnih krogih v Kairu izrekajo priznanje glavnemu tajniku OZN Hammarskjöldu in indijski diplomatu Krishn Menonhi, ki sta imela veliko vlogo pri dosedanjih razgovorih in ki go bosta nedvomno imela tudi pri nadaljnjih razgovorih.

Medtem pa je egiptovski zunanji minister Fawzi poslal pisno predsedniku Varnostnega sveta, v katerem obtožuje predsednika britanske vlade Edenja, da ga bil izprava

vanske strani so se zadnjih razgovorov udeležili Edvard Kardejl, Miha Marinko, Boris Kraigher, Vida Tomšič, Veljo Vilfan in Zvonko Brčić. Po stala pa sta tudi Mirja Vlahovič in Anton Vratuka. Po kosilu, ki ga je priredil tajnik CK ZKS Miha Marinko, so se gostje z jugoslovanskimi voditelji odpravili na Bled in zvečer so se razgorteli konflikti v Tolu. To so si gostje ogledali Postojnsko jamo.

R. CILENSEK

Eisenhowerjeva odločitev o pomoči Jugoslaviji

WASHINGTON, 15. — Predsednik Eisenhower je poslal pisno voditeljem senata in predstavniki zbornice, v katerem sporoča, da se je odločil, da ne bo podprl ameriške pomoči Jugoslaviji nadaljuje in naj se za sedaj ustavi dobave težkega orožja, med katerim 200 reakcijskih letal.

V svojem pisnu pravi predsednik, da sklenil, da ni nameni, za presoji, ki lihim imam

Glavni tajnik OZN Hammarkjoeld je izjavil, da je resolucija, katere prvi del je bil soglasno sprejel, koristno izhodišče za pravično in mirno rešitev sueskega vprašanja. Dodal je, da bo še dalje podpiral stike med egiptovsko, francosko in britansko vlado da se najde pravična rešitev.

Danes pa je Hammarkjoeld začel novo fazo razgovorov. Razgovarjal se je z britanskim zunanjim ministrom Selwynom Lloydom in z egiptovskim zunanjim ministrom Fawzijem. Baje bo Hammarkjoeld v kratkem odpotoval

V Varnostnem svetu med debato o Suezu».

Favzi navaja zlasti Edenovo izjavo na kongresu konservativne stranke, da se uporaba sile ne bi mogla izključiti. «Ta skrajno nesrečna izjava, pravi pismo, priključuje v spozid podobne izjave, ki so jih nedavno podali: o isti zadevi Eden in drugi britanski odgovorni politiki. Prišla je v trenutku, ko so zunanji ministri Egiptov, Francije in Velike Britanije dobili odobritev svojih vlad za jest načel, ki jih je zatem Varnostni svet sprejel.

na razpolago, me navajajo k prepričanju, da Jugoslavija ostaja neodvisna od nadzorstva Sovjetske zveze in zeli še dalje ostati neodvisna» Na podlagi njegove odločitve bodo izvršili esamo majhne dobave vojaškega materiala, ki so že zdavnaj predvidene. Pismo se nadaljuje: «Če to stališče, ki pomeni, da se renkijska letala in drugi težki material ne bo izročil, se bo obdržalo, dokler se položaj ne bo bolj skrbno ocenil. Vsekakor mislim, da se gospodarska pomoč jugoslovanskemu ljudstvu, predvsem v obliki živil, sedaj lahko nadaljuje s previdnostjo in razumnostjo.»

PO 55. KONGRESU BRITANSKE LABURISTIČNE STRANKE

POMEN BEVANOVE IZVOLITVE V LABURISTIČNI TRIUMVIRAT

Konservativna stranka, ki je sedaj na vladi v V. Britaniji, in britanska laburistična stranka sta dolgo časa vodili tako rekoč skupno zunanjo politiko. Temu je sedaj konec. Zadnje potrdilo o tem je bil 55. kongres britanske laburistične stranke, ki je bil prvi dan tega meseca v Blackpoolu.

Da se bo britanska laburistična stranka na svojem kongresu morala ukvarjati tudi z zunanjo politiko, je bilo jasno, z druge strani pa je bilo še posebej nujno, da se določena vprašanja v zvezi z zunanjo politiko Velike Britanije obeležijo tudi strani spoznanja, saj je Velika Britanija trenutno angažirana v številnih izredno važnih mednarodnih problemih, med katerimi sta najvažnejša suški in ciprski spor. Neuspeh britanske konservativne stranke, ki je bolj povesdano sedanje britanske vlade v zunanji politiki temelji na starih, preživelih, napačnih, ki jih Edenova vlada skuša izvajati in za to je povsem razumljivo, da je laburistični levičarski stranka ne morejo dati v tem opore. Poleg tega pa je že na zadnjem kongresu britanskih sindikatov — Trade Unionov — prišlo jasno do izraza, da dobiva v britanski laburistični stranki vedno večjo važnost strankina levica.

Zadnji kongres laburistične stranke pa je še izraziteje pokazal odločnejšo usmerjenost v levo britanskih laburistov. Ekonomska kriza, s katero se bori Velika Britanija, in težave, v katere je Velika Britanija privedla Edenova zgrešena zunanja politika, so se bolj družile britanske sindikate z britansko laburistično stranko v skupno opozicijo proti konservativcem. Laburizem zahteva nove ukrepe za večjo socializacijo življenja na Angliškem in to na razpisu tega, ker se je program iz leta 1945–1951 že preživel. Poleg tega pa je jasno, da se laburisti pripravljajo že sedaj na to, da bodo pri prihodnjih volitvah zamenjali konservativce v vladi. Zato se je na zadnjem kongresu zdelo, kot bi bil kongres že znežen volilne kampanje za prihodnje volitve.

Oglejmo si najprej laburistične poglede na konservativno zunanjo politiko. Kako gledajo laburisti na suški spor, je znano. Oni so Edenovo politiko obsodili in zahtevali, naj bi britanska politika bila v skladu z duhom in črko listine Združenih narodov in skušala doseči sporazum po mirni poti. Laburisti so odločno proti vojni, kar bi ne mogli reči za konservativce. Tudi v zvezi s ciprskim sporom je med konservativci in laburisti velika razlika. Laburisti zahtevajo razgovore z Makariosom in prenehanje enoplošne in škodljive borbe in terorizma na Cipru. O tem vprašanju je se posebej govoril vodja levega krila laburistov Bevan, ki je bil na tem kongresu izvoljen za blaginjsko laburistične stranke, kar je izredno važna funkcija.

Tudi kar se tiče druge kolonialne politike Velike Britanije je bilo na zadnjem kongresu laburistične stranke mnogo govora. V kongresnih izjavah se je izkristalizirala programska resolucija, ki se zavezuje ukinitvi kakršnih koli kolonialnih diskriminacij v kolonijah in to tako v zakonodaji, kot v upravi, kar tudi nadalje v vzgoji, tako tudi v delovnih odnosih. Tudi programska resolucija sloni na navedeni, da se mora za vedno ukiniti epitemenska pregrajanja in najosnovnejši načeli demokracije in socializma. Laburisti se zato bori, naj bi se vse preostale britanske kolonije spremenile v svobodno demokratske države in iz zalede tako ustavno obliko, kakršno si pesmežno ljudstvo želi.

Načelo o ukinitvi epitemenske pregraje se mora izraziti tudi v splošnih volilnih pravicah v vseh kolonijah, voliti pri aktivni in pasivni, v postev niti vprašanje plemske priпадnosti niti kakršne koli plemske ali rasistične predložitve. Kongres se je še posebej ukvarjal z rasistično politiko v Južni Afriki. Padel je tudi predlog, naj bi britanska unija izločila z britanskega Commonwealtha, vendar je predlog propadel. Umeteljstvo, da bi se razisen v Južnoafriški uniji v tem primeru je krepil in bi ostal pregrejen črni v tem prizre prepovedi samim sebi brez pomoči velikega britanskega laburističnega gibanja. Tudi v diskusiji v zvezi z britansko politiko do kolonialnih posesti je prišla močno tako da je dobil laburistični program glede tega vprašanja zelo odločno in izrazito obeležje, kot bi ga sicer imel, ki je bil največkrat na primer na predzadnjem kongresu laburistične stranke, ko je bil Bevan zaradi svoje odlo-

rosti izločen iz vodstva stranke.

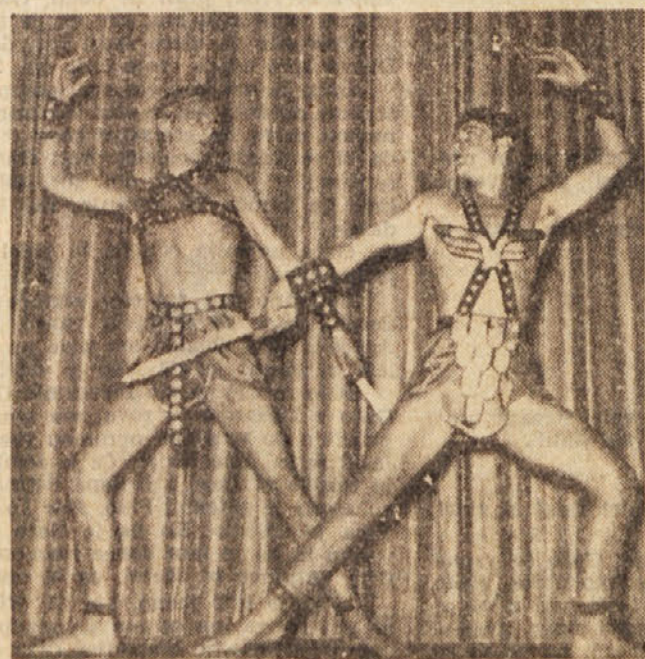
Ko smo tako na kratko obdelali gledišča britanske laburistične stranke do zunanje politike Edenove vlade, si bomo ogledali še en program v zvezi z Edenovo notranjo politiko. Kot se bili laburisti črti do Edenove zunanje politike, so bili prav tako nepopravljivi do njegove notranje politike. Vodja britanskih laburistov Gaitskell je ostro podprl zahteve britanskih laburistov. Te so v glavnem sledile: Zahteva se večja enakost in večja socialna pravičnost. V ta namen se zahteva preobnova šolskega sistema, kaiti šolski sistem, ki sloni na plačevanju šolskih taksov drugih dajatev ne more biti v skladu z edensko trezrardno družbo. Nadajlje se zahteva preobnova davčnega sistema, ki naj pri- zaden bolj bogate sloje in naj priznane siromašnejšim slojem. Kar se tega tiče, je Gaitskell poudaril, bogatejši sloji radi izpirajo zakone o davčnih dajatah, in to jim je pri sedanjem davčnem sistemu omogočeno. Nižji socialni sloji pa so še itak preobremenjeni z davčnimi dajatami. Po njegovem mnenju bi moral davčni vijak pritisniti višje sloje, kar bi v državno blaginjo prineslo mnogo več kot nudi sedanja davčna politika. Pri tem pa bi bilo nižjim slojem olajšano in to bi se z druge strani pozitivno odražalo zaradi večje kupne moči širših ljudskih plasti. Kar se pa tiče socialne politike, je kongres laburistične stranke potrdil staro geslo »Welfare States in do dal novo geslo, ki je sledeče: »Vsaki družini je treba dati dostojno stanovanje. To geslo so označili kot geslo za velilno kampanjo in je v sedanjem pomenu kampanjo stanovanj na Angliškem lahko zelo učinkovito.

Ze dvakrat smo omenili velik pomen, ki ga ima izvolitev Aneurina Bevana za blaginjsko laburistične stranke, to se pravi v najvišje vodstvo stranke.

Ko dogodek so vsi označili kot najvažnejši in najmanj pričakovani dogodek zadnjega laburističnega kongresa. Bevan je bil dvakrat kandidat za to mesto, vendar ga je v obeh prilikah zmagal Gaitkell. Bevan je bil celo za leto dni izločen iz laburistične parlamentarne skupine zaradi svoje »nediscipliniranosti«, ker je bil pač preveč edno usmerjen. Toda na zadnjem kongresu je Bevan dobi 3.029.000 glasov, medtem ko je njegov protikandidat, umirjeni Brown, dobi 2.755.000 glasov. Zaradi prejšnjih dveh neuspehov in zaradi omenjene kazni bi bilo skoraj nemogoče pričakovati, da bi se mogel Bevan povzpeti v glavno vodstvo ali kolje v triumviratu.

ZEMLJA SE ZASTRUPLJA

Francoski biolog Andre Birre je objavil gornjo trditve v časopisu »Point de Vue«. On dokazuje, da je poljedelstvo največji potrošnik strupov in da postopno zastruplja zemljo. Vsako leto se samo v Franciji izda 15 do 16 milijard frankov za strupe, ki služijo za uničevanje plevela in zajedalev. Uporaba teh sredstev v borbi proti škodljivcem je po njegovem mnenju amesavanje v ustvarjalno delo prirode in uničenje naravnih ravnotežij. Strup gre v žuželke in rastline, v ptice, ki se hranijo z žuželkami in v druge živali, gre v zemljo, potoke in reke in zastruplja življenje v vodi. Birre zaključuje: »Če pomislimo, da se letno potrošijo milijardi ton strupov na milijarde ha zemlje, moramo nastopiti ukrepanje, ki se bo moralo zaradi tega nekega dne nujno pojaviti.

Kaj predstavlja, ni važno; veselje pa ju je pogledati; fant sta res lepo rasena

Portret črloaske (mozaik) našega goriškega slikarja Ra-faela Nemca

ZAKAJ GA NE BI GOJILI TUDI PRI NAS?

Kaki in njegove prednosti

Dobili smo ga z daljnega Vzhoda - Negovano drevo doseže pri 20-letni starosti od 150 do 200 kg plodov - Bogati so na sladkorju in vitaminih

Koliko sadnega drevesja poznamo. Kako sladka so pozimi jabolka, kako hruske, breskve, marelice in še bi lahko naštevali! In kdo ne pozna kake? Kakijovo drevo s svojimi lepimi listi nam je čisto okras po vrtovih in drevoevanju. V vročih poletnih dneh nam nudijo blagodejni hlad v svoji senci, v zimskih mesecih pa nam grede zelo v slast njegovi gladi in sočni plodovi. Tako je v decembru, ko iz tazen jabolk skoraj nobenega drugega sadja nam gra-njevanje v slast osvobodijo, živoburvan kak. Nekateri jedo okus lupino in trdijo, da je najokusnejša. So pa na svetu različni okusi. Marsikomu pa sploh ne ugaja ta sad. Ta je razumljivo, saj če si enkrat ogledamo v nedozorel kake, ki ti je zavlekel skupaj netaje, ki bo ostalo to »doživeti dolgo v spominu.

Pa si oglejmo malo, kako je s kakijem. Kaki je rastlina, oziroma listnato drevo, ki jo pri nas poznamo razmeroma še zelo kratek čas. Prvo kakijovo drevo je bilo zasajeno v Vipavski dolini pred približno 60

let. Danes pa pozna kake že vse Goriška z Brdi, Vipavsko dolino in obmorski predeli Istre.

Kaki, japonsko ali bolje japonsko se goji v velikem številu na Japonskem in na Kitajskem, od koder je prišlo pred približno 100 leti v Evropo. V Italiji so ga spoznali približno pred 80 leti. Italijani imenujejo drevo kakij »tudi čisto del Gijapone«, elegantno »santo« in »ediosipura«.

Danes je kaki razširjen po vsem Sredozemlju. Pri nas se goji v razmeroma zelo majhnem številu, vendar da mislijo, da je rodnost kakija vsakokletna, kar je pri drugih sadnih plemenih zelo redek pojav in da doseže negovano drevo pri 20-letni starosti 150 do 200 kg plodov, govorevanje po vrzemu sadju pa je vedno večje.

Kaki pa ima tudi to dobro lastnost, da je zelo skromno drevo, ki mu glede zemlje hitro ustrežemo, vendar pa zahteva precej talne vlage, zlasti na blitvih zemljah. Prav tako je odporen proti boleznim in škodljivcem. Tako lahko z malo pozornosti temu drevesu pridelamo lepe, zdrave plodove, ki so izredno bogati na sladkorju in vitaminih. Takšen plod lahko doseže težo tudi do 35 dkg.

Glede na temperaturne razmere je kaki zelo odporna rastlina. Večje preneslo temperaturo do -20 stop. C, medtem, ko zmrzne deblo šele pri -22 stop. C. Pač pa moramo kake zavarovati pred burjo, ki rada polomi kakijeve veje in veje.

Vsi ti pogoji nas privedejo do razmišljanja, zakaj ne bi mogli kake uspevati na našem Krasu. Skromen je, nizke temperature ga ne uničijo, le da ima zavetje in li lahko pravi lepo rastel. Poleg tega bi nudil prijetno senco, v čem pa bi nam dal obilo poželjelih vrednih plodov. Morda se bodo začeli zanimati sadjarji, za to problem? Pogledimo, kako se kaki razmnožuje.

S sepljenjem ga razmnožujejo tako, da v aprilu in maju cepimo cepice na podlago Diopisirus lotus, ki je najprimernejša za naše razmere. Cepice moramo pripraviti v februarju, ker kake vegetira pred podlago — lotus. Cepice moramo držati na temperaturi 4 do 6 stop. C, ker bi na višji temperaturi poračala ocesa in bi bili tako cepici neuporabni. Nekateri priporočajo tudi jesensko cepjenje na približno pet mesecev stare podlage.

Lahko pa kake vzgajamo tudi iz semena, kakor vsa ostala drevesa in ga nato presajamo na stalno mesto v razdalji približno 7 m x 7 m. Kakijev plod ima od vsega sadja največ vitaminov, zlasti vitamina C, ki je protikotni vitamin. Vsebuje tudi mnogo sladkorja. Ima pa tudi mnogo vode, zato nastopa tudi pretem industrijske predelave.

Poznamo mnogo sort kakija: so zgodnji, srednje pozni in pozni kakiji. Tudi po barvi se razlikujejo med seboj. Sramo svetlo oranžne pa vse do najtemnejših nians in pravdece, kakor paradiznik. Razlikujejo se tudi po okusu. Ločimo: kakije, ki so ne-

Trirogi kameleon

Neki ameriški inštitut je dobil pred kratkim edinstveni primer kameleona s tremi rogi. Podoben je zmaju iz pravljic, dolg pa je okoli 40 centimetrov. Kameleon je svetle barve, kadar se razteza ali preplazi, pa se napihne in tako prežene sovražnika. Živi v Ugandi in v okolici ni nevarnosti, čeprav so domači prebivalci, da mora umreti vsakdo, ki ga je videl raztezanega. Znanstveniki domnevajo, da je kameleon miniaturni potomec trirogih dinosavrov, ki so izumrli pred približno 15 milijoni let. Trirogi kameleon najraje prebiva na suhem zemljišču, pogosto pa ga je najti med grmovjem. Ta doslej neznan kameleon lahko skače z veje na vejo tudi do 60 centimetrov daleč.

Kaki je brez tanina, t. zv. brez taninske kakeje. Izmed najboljših sort kakija je pri nas razširjena sorta Hiakume in Tampon, razširjena pa so sorte Mazelli, Costa, Tsuro, Rabrati in drugi, ki ne menjajo okusa po oloniditvi. Sprememi na okus po oloniditvi Kirakaki, Castel, ieno in drugi.

ka

STROKOVNA KOMISIJA SE JE ODLOČILA ZA TITOGRAJ V ČRNI GORI

Prvi veliki aluminijški kombinat bodo začeli graditi prihodnje leto

Nedavni sklep beogradskega zveznega izvršnega sveta o gradnji aluminijškega kombinata v okolici Titograda v Črni gori je v zvezi z vestjo, ki se je razširila pred časom, da bosta ZSSR in Vzhodna Nemčija pomagali Jugoslaviji pri gradnji večjih aluminijških kombinatov, da bi tako Jugoslavija mogla izkoristiti svoja velika bogastva boksita.

Ko smo že prej rekli, da se bo najprej začel graditi aluminijški kombinat v Titogradu v Črni gori. Ta sklep je bil sprejet zaradi tega, ker nudi črnogorski boksitni bazen trenutno najpogostejše pogoje. K temu sklepu je pripomoglo tudi dejstvo, da je posebna strokovna komisija ugotovila, da tudi pri primerne pogoje za pridobivanje tretje osnovne surovine — premoga.

V prvem obdobju bodo v Titogradu zgradili aluminijški kombinat z zmogljivostjo 50.000 ton aluminija na leto. Kombinatu so zgrajeni do julija 1961, ko bo začel s poskusnim obratovanjem. V začetku leta 1962 pa se bo začelo redno obratovanje. Drugi del kombinata bodo gradili pozneje.

V črnogorskem področju se je danes izkoristilo rudniški boksita, ki so že v lanskem letu dali 180.000 ton boksita. Za črnogorski aluminijški kombinat, ki bo v začetku imel zmogljivost 50.000 ton na leto, je potrebno 211.000 ton boksita, gre torej za razliko 31.000 ton boksita na leto. Ko pa bo dograjen tudi drugi del kombinata, bo porabil okoli 435.000 ton boksita na leto.

Kot smo pa že prej rekli, ima Črna gora boksita v izobilju. Kar se tiče premoga, razpolagajo rudniki litigita v Plevlju z velikanskimi količinami te surovine in imajo še to prednost, da je tu možen dnevni kop, kar mnogo olajša delo in zmanjša investicijske stroške. Poleg tega je možno dvigniti proizvodnjo teh rudnikov na 2 milijona ton na leto. Kombi-

terizirana. Spričo mednarodnega položaja Avstrije, bo njena vojska oskrbovana z orožjem in čretno predvsem iz lastnih virov in z nabavo predvsem v nevtralnih državah, v Švici in Švedski, kar bi vsaka druga država rešitev tega vprašanja mogla povzročiti dvome v nevtralnem statusu Avstrije. Pri tem je treba vedeti, da je v državni mirovni pogodbi izrecno prepovedano nabava orožja in opreme v Nemčiji in na Japonskem.

Mirovna pogodba ne preprečuje nikakršne omejitve glede avstrijskih oboroženih sil, prvotni načrt pogodbe je omejeval oborožene sile na okrog 60.000 vojakov; s prvo glasovitvo nevtralnega statusa Avstrije, oziroma z njeno obvezno, da se ne bo nikoli pridružila vojaškim zvezam in da ne bo dopustila tujih vojaških oporok na svojem ozemlju, je Avstrija dosegla popolno vrhovnost tudi na tem področju. Ostale so še omejitve, ki se nanašajo na službo oseb iz določenih kategorij in na proizvodnjo in uporabo nekaterih vrst orožja. Omejitve se nanašajo na osebe, ki so imele nemško državljanstvo za časa »Anschlussa«, nato na osebe avstrijskega državljanstva, ki so imele v nemški vojski čin polkovnika, ali višji čin, kakor tudi na bivše člane nacistične stranke, ali neke od njenih organizacij, oziroma na osebe, ki so se aktivno pešale z nacistično propagando, ali z gospodarsko dejavnostjo na vodilnih mestih. Druga vrsta omejitev pa se nanaša na neka posebna orožja ofenzivnega značaja, namenjena množičnemu uničevanju.

Mnogo se je razpravljalo o vprašanju, ali naj bo bodoča vojska organizirana po švicarskem vzoru, kot ljudska milica, ali po načelu vojne obveznosti. Končno so prišli do sklepa, da v Avstriji ne obstajajo niti politični niti psihološki pogoji za milico švicarskega tipa.

Mnogo razlik v gledanju je bilo in je še vedno glede velikosti avstrijske vojske in glede tempa njenega formiranja in dejanskega borbeno silo. Tisti krogi, ki so uresničevanje polne avstrijske vrhovnosti tudi na tem področju razumeli ne kot predvsem in izključno kot »prispevek k obrambi svobodnega sveta«, so bili in so še vedno za čim večjo vojsko in za čim hitrejšo njeno formiranje, ki naj bi izpolnila vprašanje, ki je nastalo na področju evropske zaveze z umaknitvijo zapadnih čet. Po drugi strani pa tisti krogi, ki v oblikovanju avstrijske vojske vidijo elementarne neadekvatnosti in eno od njih kot ustvarjanje in buditev avstrijskega patriotizma, kar naj vse utre pot krepitve av-

strijske državnosti, ki naj izraža avstrijskega človeka iz letargije nacionalnega nihilizma, oziroma iz občutka, pripadnosti nemški naciji, kakor tudi one sile, ki ne mislijo, da je vsa vloga Avstrije v njenih nekaj divizijah, zahtevajo, da se izgradnja vojske vsi skladno z gospodarskim potencialom države in da iz katik za vojsko ne bi ogrozili gospodarske stabilnosti in socialnega miru. Po mnenju teh krogov, je treba upoštevati tudi razvoj enednarnega položaja in nevtralnega statusa Avstrije.

Razlike v gledanju na ta vprašanja je težko razdeliti po strankah. Demokracija črta med temi gledišči gre dejansko skozi stranke same in družbene sile, v katerih imamo pristaje in prvega i drugega gledanja. Izjeme so tu iz pronačistične in velikomanske sile, ki so proti avstrijski nevtralnosti in neodvisnosti in proti obstoju Avstrije, kot posebne države. Kot je znano, te sile zagovarjajo teorijo o Avstriji, kot drugi nemški državi, kar dejansko pomeni idejno pripravo za »Anschlussa«.

Razlike v gledanju na ta vprašanja se odražajo tudi v različnih v gledanju na zunanjo politično vlogo in usmeritev Avstrije, ki jih je mogoče povzeti v naslednje tri najpogostejše zastopane koncepcije: vloga jezua Zapada proti Vzhodu, vloga posrednika med bloki in do neke mere misijonarska vloga Avstrije v Podonavju, kot zgodovinski avstrijskem področju. Vse to, seveda, izven vojaških zvez, oziroma v mehanizmu nevtralnega statusa.

S tem se povezuje neko drugo, znano aktualnejše vprašanje. Oblikovanje nove avstrijske vojske ni naveden dogodek. Gre za privzorno družbeno vprašanje. Vojska je v Avstriji pogosto odigrala reakcionarno družbeno vlogo. Znana je njena vloga za časa monarhije — vloga dušitelja družbenih in nacionalnih težnj narodov ki so sestavljali habsburško državno skupnost. Za časa prve republike je bila vojska orodje avstro-fašistične Dolfussove vlade za borbo proti delavskemu razredu in je za časa delavskega upora 1934 neposredno sodelovala pri njegovi udušitvi.

Nova avstrijska vojska, ki bi bila istega ali podobnega duha, bi mogla biti pomemben čimtel na škodo naprednih sil. To dejstvo navaja socialistično stranko k skrajni previdnosti v temu vprašanju. Skozi to družbeno prizmo gledajo socialisti na vsa vprašanja, ki so v zvezi z bodočo zvezno vojsko. Njihova politična taktika je težila k temu, da se dobe zadostna jamstva proti izključno partijske-

Krivda je na perilu

V Novi Zelandiji so se pred nedavnim pečali z raziskovanjem vprašanja, zakaj se igle na ladijskih kompasih večkrat močno premikajo proti Vzhodu, Zpadu ali Jugu. Končno je preiskava ministrstva mornarice ugotovila, da krivda leži na... perilu posadke. Izkazalo se je, da perilo iz sintetičnega materiala povzroča pri močnem trenju iskre. V določenih okoliščinah se torej igla magnetna na kompasu ne obrača proti magnetnemu severnemu polu ampak proti magnetnem polju... perila iz nylona.

RAKETNA POSTAJA NA SKRAJNEM SEVERU

ZDA in Kanada sta osnovali v Fort Churchill na skrajnem severu Kanade novo raziskovalno postajo, namenjeno raketenim poletom v okviru geofizikalnega leta. Ugotovili so, da atmosfera v teh krajih zelo usodna za instrumentalno raziskovanje z raketa. do 30 km višine. Prve rakete bodo izstrelile še novembra letos. S tem se povečala mreža takih postaj, ki jih organizirajo v Veliki Britaniji, Avstraliji, Franciji in Japonski. Postaja v Fort Churchill bo raziskovala tudi polarni sij.

BOJ PROTI »STROKOVNI« LITERATURI

V Melbourne je skupina vlomilcev sredi noči vdrla v neko tiskarno in odnesla iz nje 10.000 izvodov knjige o boju proti zločinstvu, ki je bila namenjena policiji.

PRVA ATOMSKA TRGOVSKA LADJA

Združene države so se odločile za gradnjo prve ladje na atomski pogon, ki bo namenjena samo potništemu in trgovskemu prometu. Sovjetska zveza je pred kratkim že začela graditi prvi atomski ledolomilec na svetu. Stroški za ameriški ladjo bodo znašali 40 milijonov dolarjev, povprečna hitrost ladje bo 21 vozlov na ure sprejela pa sto potnikov in 12.000 tovarov.

Tako ugleda Festucci po svojem boksarskem srečanju s Francoeur Humezon. Res krassen sport!

